

(/)

🏠 (/)

> 15-1600 årene, renæssancen (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/15-1600-arene-renaessancen-33>)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Den danske reformation

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/15-1600-arene-renaessancen-33/hannibal-sehested>)

Den danske reformation

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 2495

Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/15-1600-arene-renaessancen-33/den-danske-reformation)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/15-1600-arene-renaessancen-33/den-danske-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/15-1600-arene-renaessancen-33/den-danske-reformation)

[reformation](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/15-1600-arene-renaessancen-33/den-danske-reformation)) **t** (<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på

[http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/15-1600-arene-renaessancen-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/15-1600-arene-renaessancen-33/den-danske-reformation)

[33/den-danske-reformation](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/15-1600-arene-renaessancen-33/den-danske-reformation)) **in** ([http://www.linkedin.com/shareArticle?](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/15-1600-arene-renaessancen-33/den-danske-reformation&title=)

[mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/15-1600-arene-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/15-1600-arene-renaessancen-33/den-danske-reformation&title=)

[renaessancen-33/den-danske-reformation&title=\)](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/15-1600-arene-renaessancen-33/den-danske-reformation&title=)

Morten Fink-Jensen

Den danske reformation

nr. 29 i serien "100 danmarkshistorier"

Aarhus Universitetsforlag. 100 sider. 100 kr.

Af Michael Nobel Jakobsen, ph.d., museumsinspektør

Med Morten Fink-Jensens lille bog om den danske reformation er man nået til den 29. udgivelse i Aarhus Universitetsforlags bogserie "100 danmarkshistorier". Det skal ikke være nogen hemmelighed, at denne anmelder er stor fan af serien. Ideen om at give 100 eksperter 100 sider hver til at fortælle historierne bag 100 af de vigtigste begivenheder eller tematikker i danmarkshistorien holder efter min mening hele vejen. Det er underholdende, og det er forskningsformidling, når det er bedst.

Det fremgår nok allerede, at denne anmelder har læst en hel del af de forrige udgivelser, og efter af have læst Fink-Jensens bog kan jeg kun sige, at standarden holdes. Bogen er velskrevet, veldisponeret og underholdene. Og så formåede bogen til trods sin titel "den danske reformation", at overraske anmelderen ved netop at handle om selve reformationen, og særligt reformationens forhistorie og forudsætninger.

Det kan måske lyde en smule underligt, men har man fulgt med i debatten om og formidlingen af reformationen og Luther i forbindelse med markeringen eller fejringen af 500-året for Luthers 95 teser i 2017, vil man vide, at der er blevet sagt og skrevet virkelig meget om reformationen og Luthers virkningshistorie og betydning for skabelsen af det Danmark, vi kender i dag. Omvendt har reformationens forudsætninger og forhistorie været bemærkelsesværdigt fraværende i den offentlige debat. Bølgerne i debatten er til tider gået højt mellem de, der lidt groft sagt, tilskriver Luther og reformationen æren for at berede vejen frem mod frihed, demokrati og velfærdssamfund og de, som indtager det stik modsatte synspunkt, og ser reformationen som et udtryk for fanatisme og religiøs fundamentalisme, der snarere skabte undertrykkelse end frihed.

Debatten er naturligvis ikke gået Fink-Jensens næse forbi, og faktisk kan hans lille bog læses som en bredside til begge fløje i debatten. Således afsluttes bogen med følgende svada: "Om både de mest energiske tilhængere og kritikere kan man sige, at de i deres iver for at føre moderne værdikamp komprimerer flere hundrede års historie og projicerer den tilbage til et enkelt udgangspunkt. Som om Luthers teser i 1517 var et big bang, hvorfra alting siden naturnødvendigt har udviklet sig. Men blot fordi Luther sagde eller skrev noget, blev det hverken automatisk til lov eller krøb ind i folks hjerner og hjerter. Hans betydning for reformationen i Danmark skal ikke undervurderes, men betydningen har vokset sig større i takt med eftertidens ønsker og behov."

Det er som modsvar til det overdrevne fokus på reformationen, som et markant brud med det bestående, at Fink-Jensens bog skal læses. Ved at fokusere på reformationens optakt og forudsætninger nuancerer og præciserer Fink-Jensen en lang række af de forsimplinger og følgelig misforståelser, som har præget debatten. I bogens første del understreges det bl.a., at kravet om reformation i høj grad voksede frem inden for romerkirken selv, og at ingen af reformatorerne i udgangspunktet ønskede et brud med romerkirken, men reformer inden for kirken. Først da det viste sig umuligt at opnå enighed om, hvilke reformer, der skulle iværksættes, kom det til et brud. Men heller ikke protestanterne udgjorde en samlet enhed, men var splittede både teologisk og politisk og kom derfor også til at danne forskellige kirkesamfund.

I bogens hoveddel udfolder Fink-Jensen med stort overblik og klarhed den danske reformations forhistorie og forløb, der efter afslutningen af Grevens Fejde endte med, at Christian 3. arresterede de katolske biskopper, konfiskerede det enorme bispegods og gennemførte reformationen. I begyndelsen havde den reformatoriske eller evangeliske bevægelse i Danmark været en social-revolutionær bevægelse i byerne, hvis tankegods Luther var stor modstander af. Men i sidste ende blev der tale om en fyrstereformation gennemført af kongen efter luthersk eller måske snarere Wittenbergs forbillede. For selvom Christian 3. var glødende tilhænger af Luther, havde andre reformatorer som Luthers kollega i Wittenberg, Philipp Melanchthon, men også den franske reformator Jean Calvins tanker også betydelig indflydelse på de danske teologer i de første årtier efter reformationen.

Nok blev reformationen gennemført i 1536, men på mange måder var det, som Fink-Jensen formulerer det, først der arbejdet med den virkelige reformation skulle i gang, nemlig omvendelsen af det store flertal af befolkningen til den nye lære. En øvelse som i øvrigt skulle foregå ved hjælp af de samme præster, som havde virket som katolske præster. For naturligvis kunne man ikke udskifte alle præster i landets sogne med præster uddannet på et evangelisk grundlag, for de fandtes simpelthen ikke i det omfang.

Med sin lille bog giver Morten Fink-Jensen tiltrængt perspektiv på de sidste års debat om reformationen og ikke mindst Luthers betydning for vores moderne demokratiske velfærdssamfund og minder os om, at historiske processer som regel har mange mellemregninger og ofte indeholder paradokser og selvmodsigelser.

På falderebet vil jeg komme med en lille tilståelse. Da jeg i begyndelsen af anmeldelsen skrev, at jeg havde læst de fleste af de forgående bind i serien, var det lidt af en tilsnigelse. For faktisk har jeg hidtil kun hørt bøgerne som lydbøger. Og det er efter min mening en lille genistreg fra forlagets side også at udgive de læservenlige bøger som lydbøger, så man kan udnytte tiden til og fra arbejde eller bag plæneklipperen og støvsugeren til at blive klogere på danmarkshistorien. Da jeg endelig fik bogen i hånden forud for denne anmeldelse, blev jeg igen overrasket, for det er faktisk en rigtig fin lille hardback-sag med mange flotte illustrationer hele vejen igennem – et element man selvfølgelig går glip af i lydbogsformatet. Man kunne have frygtet, at en billig bog på kun 100 sider kunne have føles en smule hæfte-agtig. Men det der på ingen måde tilfældet. Det er og føles som en rigtig bog – endda en rigtig god en af slagsen.

[Historie-online.dk, den 28. januar 2020]

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/15-1600-arene-renaessancen-33/hannibal-sehsted>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

STORMEN PÅ KØBENHAVN

(<http://www.historie-online.dk/boger/stormen-paa-koebenhavn>)

EN SØHELT I STEN

(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/en-soehelt-i-sten>)
(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/15-1600-arene-renaessancen-33/det-foerste-faengsel>)